

Finanční gramotnost na základních školách z pohledu výukových metod

Financial literacy in primary schools from the perspective of teaching methods

Alena OPLETALOVÁ, Andrea BUIOVÁ

Abstrakt: Téma textu reaguje na aktuální situaci ve společnosti a potřebu finančního vzdělávání na školách i u dospělé populace. Potřeba finanční a ekonomické gramotnosti je v dnešním světě již zcela zřejmá. Příspěvek se zabývá vymezením důležitosti ekonomické a finanční gramotnosti na základních a středních školách (ISCED 1, 2, 3) v České republice. Výsledky výzkumů v ČR, ale i závěry Světové banky ukázaly na vysokou zadluženost domácností a současně potřebu zvýšit úroveň finančního vzdělávání. Finanční gramotnost a její výuka na školách se jeví v tomto smyslu jako účinný nástroj prevence těchto jevů. Text dále uvádí aktuální situaci ve finančním vzdělávání v českých školách včetně způsobů realizace výuky, jelikož v současné době je v České republice finanční vzdělávání již povinnou součástí vzdělávání na základních školách (ISCED 1, 2). Text také představuje design kvalitativního výzkumu zaměřeného na identifikaci výukových metod využívaných ve výuce finanční gramotnosti a vyhodnocení účinnosti těchto metod ve vzdělávacím procesu.

Klíčová slova: finanční gramotnost, finanční vzdělávání, výukové metody, osobní finance.

Abstract: This paper reacts to the current situation in our society and the need for financial education in schools and for adults. Today's world demands financial and economic literacy. This paper outlines the importance of economic and financial literacy in primary and secondary schools (ISCED 1, 2, 3) in the Czech Republic. Research findings in the Czech Republic and from the World Bank have shown high levels of household debt while also indicating the need for higher levels of financial education. Financial literacy and financial instruction in schools would be an effective tool to prevent such developments. The paper also describes the current situation of financial education in Czech schools, including methods of implementation. The text also presents design of qualitative research identifying teaching methods used in teaching financial literacy and evaluate the effectiveness of these methods in the educational process.

Key words: financial literacy, financial education, teaching methods, personal finance.

1 Úvod

V poslední době se téma finančního vzdělávání a finanční gramotnosti stává předmětem zájmu vlád, různých finančních institucí, školských institucí, médií a dalších subjektů a to i na mezinárodní úrovni. Důkazem toho je realizace mnoha výzkumů, projektů, strategií či přímo zařazení témat finanční gramotnosti do výuky na školách. Předložený text si klade za cíl představit aktuální situaci ve finančním vzdělávání v českých základních a středních školách (ISCED 1, 2, 3). Současně také prezentovat design kvalitativního výzkumu zaměřeného na identifikaci výukových metod využívaných ve výuce finanční gramotnosti a vyhodnocení účinnosti těchto metod ve vzdělávacím procesu.

Finančním vzděláváním a finanční gramotností se aktuálně zabývá mnoho zemí. Důkazem toho jsou např. aktivity Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která již v roce 2003 zahájila projekt finančního vzdělávání, který byl důsledkem nízké úrovně finanční gramotnosti členských států. Dále následovalo v roce 2008 v souvislosti s mezinárodní finanční krizí vytvoření tzv. **Mezinárodní sítě pro finanční vzdělávání** (International Network on Financial Education, INFE), jejím hlavním úkolem je šířit a podporovat význam finančního vzdělávání prostřednictvím tvorby strategií jednotlivých členských států. OECD představila také vymezení pojmu finančního vzdělávání:

„Financial education is the process by which financial consumers/investors improve their understanding of financial products and concepts and, through information, instruction and/or objective advice, develop the skills and confidence to become more aware of financial risks and opportunities, to make informed choices, to know where to go for help, and to take other effective actions to improve their financial well-being“ (OECD, 2005, s. 26).

Finanční gramotnost je kombinace pochopení finančních produktů a pojmů a schopnosti spotřebitele ocenit finanční rizika a příležitosti, aby mohl učinit správná rozhodnutí, a aby věděl, kam se má obrátit o pomoc a aby mohl přijímat další účinná opatření ke zlepšení svého finančního „well-being“ (OECD, 2005).

Jednotlivé země v uplynulé době zpracovávaly nebo aktuálně pracují na svých národních strategiích finančního vzdělávání, které představují systematický přístup k posílení finanční gramotnosti svých občanů. Česká republika má tuto strategii zpracovanou v aktualizované verzi již od r. 2010.

Z české *Národní strategie finančního vzdělávání* také vychází ucelená definice finanční gramotnosti.

„Finanční gramotnost je soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace“ (MFČR, 2010a, s. 11).

Informace o stavu realizace národních strategií finančního vzdělávání jednotlivých zemí jsou uvedeny v tabulce 1.

Tabulka. 1: *Stav národních strategií*

Národní strategie	Země
Země, které mají implementovanou národní strategii	Austrálie, Brazílie, Česká republika , El Salvador, Estonsko, Ghana, Irsko, Japonsko, Malajsie, Nizozemsko, Nový Zéland, Nigérie, Portugalsko, Singapur, Slovinsko, Jižní Afrika, Španělsko, Spojené království, Spojené státy americké, Zambie
Země, které jsou v pokročilém stádiu návrhu národní strategie	Arménie, Kanada, Chile, Kolumbie, Indie, Indonésie, Izrael, Keňa, Jižní Korea, Lotyšsko, Libanon, Mexiko, Malawi, Maroko, Peru, Polsko, Rumunsko, Ruská federace, Srbsko, Švédsko, Tanzanie, Thajsko, Turecko, Uganda, Uruguay
Země, které uvažují o návrhu národní strategie	Argentina, Čína, Francie, Itálie, Saúdská Arábie

Zdroj: Russia's G20 Presidency and OECD (2013a), *Advancing National Strategies for Financial Education. A Joint Publication by Russia's G20 Presidency and the OECD.* s.14

V materiálech publikovaných ve Spojených státech, Velké Británii, Kanadě, Austrálii, OECD a Evropské unii lze najít pojmy finanční kvalifikace (financial capability), finanční gramotnost (financial literacy) a finanční vzdělávání (financial education) (Orton, 2007, s. 7-8). Pojmy jsou různě uplatňovány v různých souvislostech dle podmínek výše uvedených zemí. Např. Policy Research Initiative vymezuje rozdíl mezi finanční kvalifikací a finanční gramotností tak, že finanční kvalifikaci chápe jako širší pojem než finanční gramotnost, protože lépe vystihuje podstatu a zahrnuje (Orton, 2007, s. 15):

- finanční znalosti a inteligenci,
- finanční dovednosti, schopnosti a pravomoc,
- finanční odpovědnost.

Z všeobecného pohledu je možno za finančně gramotného člověka označit jedince, který má jisté povědomí o nabídce finančního trhu, rozumí základní finanční terminologii, chápe smysl a funkce konkrétních bankovních produktů či umí hospodařit s vlastními finančními prostředky. V rámci výzkumu finanční gramotnosti mezi občany ČR, se objevuje specifikace dovedností finančně gramotného člověka, vzhledem ke správě domácích financí. Finančně gramotný jedinec by měl:

- mít hrubou představu o aktuálním množství vlastních finančních prostředků,
- mít znalost sestavování rodinného rozpočtu a sledování jeho dodržování,
- umět plánovat své výdaje minimálně měsíc dopředu,
- být připraven na nenadálou situaci ztráty hlavního příjmu (finanční rezervy)
- (MFČR, 2010b).

Je potřeba uvědomit si souvisí i další schopnosti, z oblasti utváření rezerv či finančních produktů. Za zmínku stojí aspoň některé:

- vytváření rezerv – pravidelné spoření,
- vize, z čeho bude možno žít ve stáří,
- při výběru finančního produktu zvažovat více možností,
- znalost základní nabídky finančních produktů,
- znalost a chápání rizik spojených s určitými produkty
- (MFČR, 2010b).

V souvislosti s tímto tématem se nabízí hned několik otázek. Týkají se nejen samotné úrovně finanční gramotnosti (dospělé populace či žáků ve školách), ale také způsobů pojetí výuky, vzdělávání učitelů pověřených výukou finanční gramotnosti ve školách. Šetření, které je dřívejším způsobem zaměřené na tuto problematiku, představuje právě i tento text.

2 Vymezení výzkumného problému

Jedním z důvodů velkého zájmu o problematiku finančního vzdělávání či realizace šetření v oblasti finanční gramotnosti byl stav zadlužení jednotlivců či domácností, který vykazoval neustále rostoucí tendenci. Stejně tak tomu bylo v případě exekucí či osobních bankrotů, které se v ČR řeší soudní cestou. Jako možný způsob eliminace tohoto jevu se nabízí právě zvyšování finančního povědomí prostřednictvím vzdělávání (a to nejen ve školách, ale také prostřednictvím kurzů pro veřejnost realizovaných zejména z fondů Evropské Unie).

Jako prevence nezdravého zadlužování a naopak využití a tvoření finančních rezerv se jeví možnost zařazení výuky problematiky finanční gramotnosti do školních vzdělávacích programů základního a středního vzdělávání. **Zařazení finančního vzdělávání do školních vzdělávacích programů** základních a středních škol je obrovským krokem vpřed, jelikož právě preventivní opatření se jeví jako nejúčinnější. Děti se totiž učí finanční gramotnosti již v době, kdy ještě nemají vlastní odpovědnost ani negativní zkušenost ze světa peněz. Až v dospělosti budou řešit finanční otázky, budou už mít povědomí o možných rizicích. Lze se tedy domnívat, že až tyto generace, které ve školách absolvují finanční vzdělávání, budou do života lépe připraveni a situace se v této oblasti významně změní. Tento optimistický vývoj však neprokazuje závěr výzkumu Federální rezervní banky Clevelandu, který uvádí, že bohužel nebyl zjištěn žádný přesvědčivý důkaz, že programy finanční výchovy vedou k lepší finanční znalosti ani k celkově lepšímu finančnímu chování. Výzkumný soubor tvořili američtí studenti, kteří docházeli na kurzy Osobní finance či Management výdajů (Economist, 2013).

S potřebou zvýšit úroveň finanční gramotnosti se zdaleka nepotýká jen Česká republika. Reakcí členských států OECD na negativní důsledky nízké finanční gramotnosti obyvatel těchto zemí bylo rozšíření původního projektu a vytvoření již uvedené Mezinárodní sítě pro finanční vzdělávání (International Network on Financial Education, INFE). Jejím hlavním cílem je usilovat o zvýšení celosvětového povědomí o významu a důležitosti finančního vzdělávání a podpora členských států ve vytváření jejich národních strategií finančního vzdělávání. OECD zveřejnila na svých webových stránkách výsledky studie měření finanční gramotnosti *Measuring financial literacy: results of the OECD INFE pilot study*. Tohoto pilotního projektu, který se zabýval znalostmi, chováním a postoji v oblasti financí dospělých občanů 14 zemí zařazených do mezinárodní sítě pro finanční vzdělávání INFE, se zúčastnila i Česká republika. Dle této studie OECD z r. 2012 se pohybuje finanční ngramotnost obyvatel ČR v rozmezí 56 až 65 % (Atkinson, A., Messy, F., 2012). Podobných výsledků dosahují také ostatní státy zařazené do výzkumu.

Vzhledem k důležitosti tohoto tématu ve společnosti jsou na mezinárodní i národní úrovni realizovány různé další výzkumy či průzkumy zabývající se zjišťováním aktuální úrovně finanční gramotnosti. Důkazem toho je zejména šetření mezinárodní studie OECD pod názvem **PISA** (Programme for International Student Assessment), které probíhá v České republice od r. 1998 v 3letých cyklech. Jelikož problematika finanční gramotnosti není negativním jevem pouze v České republice, bylo v roce 2012 stanoveno zaměření projektu PISA právě na tuto oblast. Mezinárodní projekt - výzkum PISA se zabývá srovnáváním znalostí a dovedností patnáctiletých žáků různých zemí. Do testování na jaře 2012 byla nově zařazena oblast finanční gramotnosti, přičemž se jednalo o první testování této úrovně v mezinárodním měřítku. Konkrétně se do projektu zaměřeného na finanční gramotnost v České republice zapojilo 1 200 českých patnáctiletých žáků z téměř 300 náhodně vybraných škol. Tento volitelný modul projektu PISA 2012 absolvovalo 18 zemí OECD a cílem bylo pomocí testových úloh zjistit aktuální úroveň znalostí finanční gramotnosti zaměřených na situace z každodenního života (OECD, 2013b). Ze zprávy o finanční gramotnosti mládeže, kterou v červenci 2014 zveřejnila OECD, vyplývá, že čeští studenti jsou ve srovnání se studenty ze 17 dalších zemí nadprůměrní. Česká republika se umístila na 6. místě, přičemž nejlepších výsledků dosáhli studenti z Šanghaje, Belgie a Nového Zélandu (OECD, 2014). Průzkum také ukázal, že v českých školách je **výuka finanční gramotnosti již široce dostupná**, jelikož probíhá na 83,1 % základních škol. Lze se tedy domnívat, že znalosti studentů mohou být do jisté míry i zásluhou systematické výuky témat finančního vzdělávání na celonárodní úrovni ve školách.

3 Aktuální situace ve výuce finanční gramotnosti na základních školách

Na finanční vzdělávání nebyl na školách dosud kladen takový důraz, jaký by si tato problematika zasloužila. Výuka finanční gramotnosti byla u mnohých pedagogů spojována s obavami, jelikož se dosud během své pregraduální přípravy s finančním vzděláváním nesetkávali. Většina z nich (73 %) však v uplynulých 12 měsících absolvovala nějaký kurz zaměřený na finanční vzdělávání, což svědčí o jejich zájmu se danou problematikou systematicky zabývat (OECD, 2014). Samotnou výuku pak zajišťuje nejčastěji vyučující matematiky popř. občanské výchovy a základů společenských věd a ve školách, kde se finančnímu vzdělávání věnují již více než 5 let výuku zajišťuje v jedné třetině škol samotný ředitel školy (Česká školní inspekce, 2013).

Zásadní skutečností ve finančním vzdělávání bylo, že od 1. září 2013 se finanční gramotnost stala nově **povinnou součástí základního vzdělávání**. Finanční gramotnost však většinou netvoří samostatný předmět, je začleněna zpravidla do předmětů Základy společenských věd, Občanská výchova, Výchova k občanství, Matematika nebo formou projektové výuky v těchto předmětech. Volitelná zůstává forma výuky a počet hodin, které jí věnují. Některé základní školy vyčlenily pro finanční vzdělávání jen deset hodin za celé čtyři roky, které žáci stráví na druhém stupni. Na druhé straně je někde této problematice věnována i hodina týdně např. v deváté třídě. Konečné rozhodnutí je zpravidla na základě doporučení učitelů na vedení školy. Neexistuje totiž jednotná metodika, jak finanční gramotnost učit, jejichž dodržování by mohla Česká školní inspekce sledovat. Není stanovena ani doporučená časová dotace pro finanční vzdělávání. Ve většině škol (89 %) je vzdělávací obsah finanční gramotnosti realizován jako součást stávajících vyučovacích předmětů, přičemž nejčastější používanou výukovou metodou je řešení úloh z běžného života (89 %). Dalšími využívanými metodami jsou také didaktické hry, inscenační metody a z hlediska forem výuky se běžně využívá skupinová výuka či návštěvy finančních institucí (Česká školní inspekce, 2013). V souladu s přijatými dokumenty *Systémem budování finanční gramotnosti na základních a středních školách* a inovovanou *Národní strategií finančního vzdělávání* mohou v základním vzdělávání školy vyu-

čovat finanční gramotnost v nově nastaveném pojetí na dobrovolném základě. Povinnost spočívá v začlenění témat Standardu finanční gramotnosti do školních vzdělávacích programů tzn. dle upraveného rámcového vzdělávacího programu. Základní školy mohou také čerpat tzv. „evropské peníze“ v rámci projektu EU peníze školám.

Výsledným efektem je, že finanční vzdělávání v rámci základního vzdělávání má **interdisciplinární povahu**. Nejčastěji integruje společenskovědní obory, matematiku a ICT, což dokazují i výsledky mezinárodního průzkumu PISA 2012 (OECD, 2014).

Ve středním vzdělávání byl Standard finanční gramotnosti zakomponován do všech dosud vydaných rámcových vzdělávacích programů - počínaje rokem 2007 až do roku 2010 včetně. V současné době mají tedy střední školy za povinnost do svých školních vzdělávacích programů témata finanční gramotnosti začleňovat.

Praktické pojetí výuky finančního vzdělávání může mít mnoho podob. Učitelům je v současné době zpřístupněno mnoho vzdělávacích či metodických materiálů a dalších výukových pomůcek. V komplexní podobě zveřejňuje zejména metodický portál *Rámcový vzdělávací program*, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR a také Národní ústav odborného vzdělávání. Současně také portály různých neziskových organizací zprostředkovávají informace z oblasti finančního vzdělávání (Finanční gramotnost do škol, Rozumíme penězům, Jak vyučovat finanční gramotnost apod.).

Mezi **základní přístupy**, které je možné při školním finančním vzdělávání využívat a vzájemně je také kombinovat, patří zejména:

1. vzdělávací publikace a učebnice;
2. metodické příručky (např. Finanční gramotnost ve výuce, Gramotnosti ve vzdělávání - příručka pro učitele, metodická příručka, Finanční gramotnost – úlohy a metodika, příklady z praxe);
3. webové portály MŠMT, Metodický portál RVP nebo Výzkumného ústavu pedagogického v Praze (např. příklady dobré praxe);
4. výukové prezentace, pracovní listy, e-learningové kurzy, ekonomické hry (Finanční svoboda), testy na internetu, vzdělávací seriály (O penězích a lidech – ČNB), televizní pořady (např. Suma sumárum aneb Kde jsou mé peníze?, Krotitelé dluhů, Aby dluhy nebolely, Hlava rodiny apod.).

Při výuce finanční gramotnosti by měl být kladen důraz především na didaktické aspekty výuky. Zejména se jedná o zařazení různých didaktických her, situačních metod, projektového vyučování, aktivizačních metod a interaktivních prvků formou moderních ICT technologií apod. Ve výuce by mělo být zastoupeno, co nejvíce praktických prvků, ukázek a příkladů, právě z důvodu efektivnějšího využití získaných informací v budoucím životě.

4 Koncept výzkumu

Hlavním cílem předkládaného konceptu výzkumu je pomocí kvalitativního výzkumu analyzovat výuku finanční gramotnosti na základních školách z pohledu výukových metod. Proč právě z pohledu výukových metod? Protože se domníváme, že právě správně zvolené metody jsou jedním z klíčů, jak dosáhnout lepšího přenosu znalostí i do pozdějšího věku žáků. Reagujeme tak na studie Lewis, Klein 2000-2008, které tvrdí, že výuka finanční gramotnosti na základních školách nemá pro žáky velký smysl, jelikož většinu informací získaných v základním vzdělávání zkrátka zapomenou. Mezi dílčí cíle svého výzkumu řadíme identifikaci stávajících výukových metod, které využívají učitelé vybrané základní školy, se všemi jejich pozitivy či negativy. Druhým dílčím cílem je aplikovat různé výukové metody na vybrané finanční téma (rodinný rozpočet) a dále vyhodnotit jejich účinnost ve vzdělávacím procesu.

Součástí tohoto výzkumu bude také vyhodnocení následujících stanovených výzkumných otázek, které podrobněji reagují na dané cíle.

- Jaké zkušenosti mají učitelé základní školy s výukou finanční gramotnosti?
- K jakým cílům má podle učitelů výuka finanční gramotnosti směřovat?
- Jaké výukové metody ve svých hodinách učitelé upřednostňují a osvědčili se jim tyto metody i ve výuce finanční gramotnosti?
- Využívají spíše klasické či aktivizující výukové metody?
- Jaké aktivizující metody využívají učitelé k výuce finanční gramotnosti?
- Které metody podle učitelů nejlépe přispívají k naplnění stanovených cílů finanční gramotnosti?
- Mají učitelé základních škol dostatek informací, materiálů, podkladů k tomu, aby mohli výuku k finanční gramotnosti efektivně realizovat?
- Má výuka finanční gramotnosti na základních školách vliv na budoucí jednání žáků při správě osobních financí v dospělosti?

Samotný výzkum bude realizován v období října až listopadu na Základní škole Vrchlického 22 v Šumperku. Výběr školy je tedy realizován záměrně především z důvodu, že se jedná o vzorovou školu Olomouckého kraje ve využívání interaktivních Smart tabulí, které budou v rámci výzkumu při experimentu využity.

Na základě stanovených cílů a výzkumných otázek přistupujeme k volbě výzkumných metod. Výzkum bude probíhat ve dvou na sebe navazujících fázích s využitím těchto metod.

1. fáze je realizovaná formou polostrukturovaných rozhovorů s učiteli pověřenými výukou finanční gramotnosti vybrané základní školy a klade si za cíl identifikovat stávající užívané výukové metody. Rozhovory budou realizovány přibližně s 12 učiteli, jak z prvního tak i druhého stupně základní školy. Okruhy rozhovoru:
  - finanční gramotnost a její význam,
  - zkušenosti s výukou finanční gramotnosti,
  - metody výuky finanční gramotnosti.
2. fáze představuje realizaci experimentu, v rámci kterého proběhne výuka tématu „rodinný rozpočet“ ve dvou srovnatelných třídách s využitím různých výukových metod – tradičních a aktivizujících (práce s textem, vysvětlování, diskuze, didaktické hry...)

K zajištění co nejvyšší objektivity a validity šetření bude experiment vyhodnocován pomocí 4 dílčích metod. Jedná se o:

- pozorování realizované výzkumníkem, jehož výsledky budou zaznamenávány do hospitačního archu;
- rozhovor s vyučujícím, který bude sloužit k získání zpětné vazby zaměřené na hodnocení práce učitele s různými výukovými metodami;
- hodnocení výsledků žáky z těchto dvou rovnocenných tříd pomocí didaktického testu realizovaného před výukou a po výuce s časovým odstupem 1 – 2 měsíců (za jisté by bylo zajímavé pro nějaký další výzkum realizovat tento test i v delším časovém odstupu například několika let);
- hodnocení žáků pomocí evaluačního dotazníku, jehož předmětem budou opět aplikované výukové metody.

Zjištěné výsledky dle výše uvedených 4 metod vyhodnocení budou podrobně analyzovány a vztahené budou na stanovené výzkumné otázky. K zodpovězení výzkumných otázek bude využito současně výsledků získaných prostřednictvím polostrukturovaných rozhovorů.

5 Závěr

Prezentovaný výzkum si klade za cíl analyzovat výuku finanční gramotnosti na základních školách z pohledu výukových metod. Prostřednictvím uvedených výzkumných metod předpokládáme dosažení následujících výstupů. Zejména se jedná o **identifikaci výukových metod** využívaných ve finančním vzdělávání na základních školách. Další výstup bude spočívat ve **zhodnocení účinnosti jednotlivých výukových metod** na základě realizovaného experimentu a rozhovorů. V neposlední řadě bychom rády přispěly předloženými závěry výzkumu k podpoření tvrzení, že vhodně zvolené výukové metody finanční gramotnosti na základních školách mohou přispět k lepšímu finančnímu chování jedince v dospělosti ve společnosti. Současně je nám zřejmé, že tento poslední závěr bude možné jednoznačně přijmout až v budoucnu, kdy bude možné realizovat výzkumné šetření přímo u výzkumného souboru, který nyní tímto vzděláváním ve školách prochází.

Příspěvek vznikl za podpory grantových prostředků Univerzity Palackého v Olomouci v rámci projektu č. IGA_PdF_2014020.

Literatura

- Atkinson, A. and F. Messy (2012). “Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study”, *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions*, 15, OECD Publishing. Dostupné z: dx.doi.org/10.1787/5k9cfs90fr4-en
- Česká školní inspekce (2013). *Tematická zpráva. Podpora rozvoje matematické, finanční a čtenářské gramotnosti*. Čj.: ČŠIG-3025/13-G21. Praha. Dostupné z: <http://www.csicr.cz/getattachment/af0099dc-1653-4f68-b01a-83a38b71d801>.

- Economist (2013). *Teacher, leave them kids alone*. *Economist*. Dostupné z: <http://www.economist.com/news/finance-and-economics/21571883-financial-education-has-had-disappointing-results-past-teacher-leave-them>.
- MFČR (2010a). *Národní strategie finančního vzdělávání*, MF ČR, ČNB, MŠMT ČR. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/ft_strategie_financniho_vzdelavani.html.
- MFČR (201b). *Finanční gramotnost v ČR*, Agentura STEM/MARK. Dostupné z: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/fintrh_fin_vzdelavani_59012.html.
- OECD (2005). *Improving Financial Literacy: Analysis of Issues and Policies*, OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264012578-en.
- OECD (2013b), "Financial Literacy Framework", in *OECD, PISA 2012 Assessment and Analytical Framework: Mathematics, Reading, Science, Problem Solving and Financial Literacy*, OECD Publishing. doi: 10.1787/9789264190511-7-en.
- OECD (2014). *PISA 2012 Results: Students and Money: Financial Literacy Skills for the 21st Century* (Volume VI), PISA, OECD Publishing. Dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1787/9789264208094-en>
- Orton, L. (2007). Financial literacy: Lessons from International Experience. *Research Report. Canadian Policy Research Networks* Dostupné z: http://www.cprn.org/documents/48647_EN.pdf.
- Russia's G20 Presidency and OECD (2013a). *Advancing National Strategies for Financial Education: A Joint Publication by Russia's G20 Presidency and the OECD*. Dostupné z: www.oecd.org/finance/financial-education/advancing-national-strategies-for-financial-education.htm.

Kontakt

Ing. Alena Opletalová, Ph.D.
Bc. Andrea Buiová
Univerzita Palackého v Olomouci
Pedagogická fakulta
Ústav pedagogiky a sociálních studií
Žižkovo nám. 5
771 40 Olomouc

e-mail: alena.opletalova@upol.cz